

Munkkien evakkomatka

Yli sata Valamon luostarin munkkia asui pienessä Kannonkosken kylässä 1940-luvun alussa. Aika on tehnyt ajasta lähes mystisen.

UUDEN VALAMON LUOSTARIN KOKOELMA

KANNONKOSKI

Mari Waali

Jouluaattona vuonna 1939 iltamyöhällä näki moni kannonkoskelainen omituisen näyn Kivijärven jäällä. Hännäkylältä päin eteni pitkä jono Valamon luostarin munkkeja kohti Piispalaa. Pakkasta oli 30 tai 39 astetta muistelijasta riippuen, mutta kylmä oli kyyti kauniista Valamon saaresta evakkoon joutuneille hengenmiehille.

Järvi oli jäänyt vasta muutama päivä aiemmin, eikä hevosella saati autolla sille uskaltanut. Jään yli kulki peräkanaa pitkäpartaisia- ja tukkaisia miehiä kaapuineen ja turkkeineen. Iäkkäitä miehiä, yli viisikymmentvuotiaita kaikki, muisteleivat aikalaiset.

Munkit asettuivat asumaan Piispalan koululle, joka ei sotatalvelena ollut toiminnassa. Kou-

”Kylänraitilla kulkeneet pitkäkaapuiset munkit näyttivät kuin leijuvan ilmassa.”

lusta tuli evakkomunkkien kirkko ja luostari kahdeksi vuodeksi. Pienempi luokka oli kirkkona ja isompi luokka täynnä lavitsoita, jotka munkit rakensivat nukkumista varten.

Eksoottisia evakoita

Munkkeja saapui Kannonkoskelle kaikkiaan 117. Eksoottiset evakot majoitettiin useammalle kyläkoululle ja yksityiskoteihin.

Evakossakin munkit jatkoivat hengellistä yhteiselämäänsä, joka oli usein askeettista. Oppineimmat pappismunkit tutkivat kirjoja, mietiskelivät ja pitivät jumalanpalveluksia. Hyväkuntoisimmat työläismunkit tarttuivat arkisiin askareihinsa, sillä vanhan perinteen mukaan luostarin tulee itse elättää itsensä: kalastajamunkit kalastivat, räätäli ompeli ja seppä takoi.

Kyläyhteisö ei vierastanut munkkiyhteisöä, päinvastoin. Ortodoksimunkit olivat varak-

EVAKOSSA Valamon luostarin munkit majoitettiin Kannonkoskella useammalle kyläkoululle ja yksityiskoteihin. Kuva on otettu Piispalassa. Munkit muuttivat syksyllä 1940 Uuden Valamon luostariin Heinävedelle.

kaita ja palveluksista sekä tavarosta maksettiin kunnolla. Vaihtokauppaakin tiedetään munkkien kyläläisten kanssa käyneen.

Miksi juuri tänne?

Sitä tarina ei kerro, kuinka munkit evakuoitiin juuri piskuisen Kannonkosken kuntaan. Tuskin he kuitenkaan sinne kartan ja kompassin kanssa itsenäisesti löysivät. Munkit jättivät Kannonkosken syksyllä 1940, jolloin luostari osti Heinäveden Papinmestä kartanon. Kartanon maille perustettiin myöhemmin Uuden Valamon luostari.

Kannonkosken kirkkomaalla lepää 27 evakkovuosien aikana pois nukkunutta ortodoksimunkkia. Oma ristinsä on pysytetty myös kahdelle yhteisön naistyöntekijälle, jotka kuolivat Kannonkoskella.

Vuodenvaihteessa tarinasta

kiinnostui kyyjärveläinen tuottaja, tenoriluutnantti **Raimo Salo**. Ortodoksimunkkien tarinan tietojenkeruu ja aikalaishaastattelut ovat lähtökuopissa. Rahoituskannavia etsitään parhaillaan.

– Tämä on kiehtova tarina. Kylänraitilla kulkeneet pitkäkaapuiset munkit näyttivät kuin leijuvan ilmassa. Hienoja muistikuvia lapsen silmissä, kuvailee Salo ensimmäisten haastattelu-

jensa antia.

Tarina muotoutuu aikanaan dokumentiksi, mutta sitä ennen Salo on organisoimassa Saarijärven evankelisluterilaisen seurakunnan ja Jyväskylän ortodok-

siseurakunnan kanssa muistomessua Kannonkoskelle.

– Marraskuussa tulee kulu-neeksi 70 vuotta talvisodan sytymisestä. Muistomessu sopisi hienosti tähän ajankohtaan.

MARI WAALI

Kannonkosken kirkkomaalla oleva ortodoksimunkkien hautamerkki tallentuu ylliluutnantti evp. Raimo Salon kameralle.

The New York Times Artikkelit 1941

→ Arvostettu sanomalehti kertoo 26.7.1941 suomalaisesta sotilaasta, Valamon luostarin munkista nimeltä Isä Markus.

→ Isä Markuksen tehtävänä on ryömiä koväänisen kanssa lähelle vihollista ja suoltaa propagandaa linjojen toiselle puolelle.

→ Artikkelissa kerrotaan, kuinka Isä Markus on joutunut jättämään kuuluisan

Valamon luostarin ja muuttamaan 117 toverinsa kanssa uuteen kotiin Kannonkoskelle pohjoiseen Suomeen.

→ Kannonkosken kirjastojohtaja Pekka Termosen löysi artikkelin äskettäin New York Timesin verkkolehdestä. Artikkeleihin on linkki Kannonkosken kirjaston sivuilta www.kannonkoski.fi/kirjasto